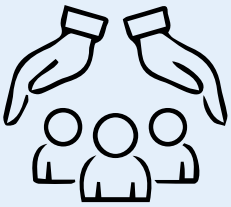
De onderwijsinstelling als SAFE SPACE

Aan de slag met sociale veiligheid in het hbo/wo

"Een omgeving waarin studenten gelijk behandeld worden, waar studenten weten waar ze incidenten kunnen melden en waar ze vertrouwen hebben in de onafhankelijkheid van de klachtenprocedure".

BEVORDEREN VAN EEN SOCIAAL VEILIG LEERKLIMAAT

INSTELLINGSBREDE AANPAK

Het betrekken van de hele onderwijsinstelling, van leiderschap tot individuele leden, met een focus op het voorleven van waarden en het implementeren van uniform beleid en duidelijke procedures.

TIPS EN HULPMIDDELEN

- **Sociale veiligheid in de Nederlandse wetenschap:** richtlijnen ter ondersteuning van de sociale veiligheid in de Nederlandse wetenschap..
- **Podcast over sociale veiligheid:** bespreking van bestuurlijke bijdragen aan een veilige leeromgeving.
- **Toolkit inclusieve jongerenparticipatie:** Gespreksvormen over inclusie en diversiteit.
- Voorbeelden van good practices: **'Wellbeing Signal Group'** en **'Dit zijn wij'**.

BEVORDEREN VAN OPEN DIALOOG EN GEDRAGSCODES

Gedragscodes ontwikkelen -> Creëert duidelijkheid over gewenst gedrag binnen de instelling.
Medewerkers en studenten schrijven en evalueren gezamenlijk deze gedragsregels. Inspiratiebronnen:
- Handreiking gedragscode (on)gewenste omgangsvormen.
- Model gedragscode schoolmedewerkers.

Open gesprekken over sociale veiligheid -> Essentieel voor bewustzijn en preventie van misstanden.
Good practices:
- Interactieve theatervoorstelling 'SAFE SPACE'.
- Praatplaten of campagneposters, zoals: **'Moet Toch Kunnen'**.

Voorlichting studenten en onderwijspersoneel -> Vaardigheden bevorderen om elkaar te ondersteunen.

SAFE SPACES EN BRAVE SPACES

Creëren van veilige uitdrukkingsplekken:
Fysieke of symbolische ruimtes die openheid en inclusiviteit bevorderen.

ONDERSTEUNENDE ROLLEN

Vertrouwenspersonen:
- Bieden een luisterend oor en ondersteuning bij persoonlijke problemen.

Ombudsfunctionaris:
- Neutrale bemiddeling bij structurele problemen en verbetering van beleid en praktijken.

VERSTERKEN VAN ONAFHANKELIJKHEID EN TOEGANKELIJKHEID

Onafhankelijke vertrouwenspersonen:
- Verhoogt de laagdrempeligheid en effectiviteit van de ondersteuning.

Introductie van vertrouwenspersonen:
- Duidelijke voorlichting over hun rol en functies tijdens introductieweken.

GARANDEREN VAN EEN TRANSPARANT EN TOEGANKELIJK MELDSYSTEEM

BELANG VAN EEN EFFECTIEF MELDSYSTEEM

Een veilige, ondersteunende en transparante omgeving met een toegankelijk meldsysteem is cruciaal voor studentenwelzijn en bevordert een cultuur van openheid en veiligheid.

CENTRAAL ONAFHANKELIJK KLACHTENLOKET

Het creëren van een veilige, integere meldprocedure die slachtoffers aanmoedigt incidenten te melden en de drempel verlaagt door angst voor repercussies te minimaliseren.

TRANSPARANTIE VAN DE MELD- EN KLACHTENPROCEDURE

Een duidelijke uiteenzetting van de stappen van melding tot afhandeling, inclusief onderzoek en gevolgen, ondersteund door een toegankelijk klachtenreglement beschikbaar via de website, fysieke punten en QR-codes.

VERSCHILLENDE MELDINGSMOGELIJKHEDEN

Verschillende meldingsmogelijkheden—informeel voor advies, formeel voor actie, en anoniem voor privacy—benadrukken keuzevrijheid en passen bij persoonlijke behoeften, met continue monitoring en evaluatie.

AANPAKKEN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

DEFINITIE EN IMPACT

Seksueel grensoverschrijdend gedrag, dat elke seksueel getinte handeling of communicatie zonder wederzijdse toestemming omvat zoals ongepaste opmerkingen, ongewenste berichten en aanrakingen, overschrijdt persoonlijke grenzen en kan diepe emotionele en psychologische gevolgen hebben.

ONDERSTEUNING EN INTERVENTIE

- **Handreiking 'Cultuurverandering op de werkvloer':** richtlijnen voor het aanpakken van seksueel grensoverschrijdend gedrag en het bevorderen van een veilige werkomgeving.
- **Perspectief Herstelbemiddeling:** een dienst die na seksueel misbruik herstelgesprekken en mediation faciliteert tussen betrokkenen.

PREVENTIE EN BEWUSTWORDING

- **Workshop GELIJKSPEL:** interactieve sessies voor studentenorganisaties om omgangsvormen rondom seks te bevorderen.
- Serious Games:
  - **Talk That Talk:** een kaartspel dat gesprekken over grenzen en bystander interventie stimuleert.
  - **Wat kan wel, wat kan niet en wat is grijs gebied?:** een spel ontworpen voor de medische sector om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken.

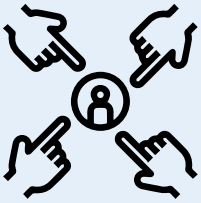
CAMPAGNES EN ENGAGEMENT

- **Het Studentenpact:** een initiatief waarbij onderwijsinstellingen en studenten samenwerken aan een veilige en positieve seksuele omgeving.
- **#Let'sTalkAboutYES:** een publiekscampagne gericht op het bevorderen van gelijkwaardige en vrijwillige seksuele relaties.
- **Ben je oké?:** een campagne, incl. toolkit, die helpt bij het herkennen en interveniëren bij ongewenst seksueel gedrag door simpelweg te vragen: "Ben je oké?"

THEATER ALS MEDIUM

#MeTooAcademia: The Learning Curve: een theatervoorstelling die de discussie over seksuele intimidatie en machtsmisbruik binnen academische instellingen aanmoedigt.

AANPAKKEN VAN PESTEN

DEFINITIE EN KENMERKEN

Pesten is herhaaldelijk, doelbewust negatief gedrag waarbij een individu wordt geïntimideerd, bedreigd, belachelijk gemaakt, of fysiek aangevallen door één of meerdere personen.
Er is sprake van een machtsonevenwicht, vaak gebaseerd op fysieke kracht, sociale status, of andere factoren. Pesten kan zowel fysiek als digitaal plaatsvinden.

AANPAK EN PREVENTIE

- Inspiratie van **Stichting School en Veiligheid:** informatie, trainingen en producten gericht op po, vo en mbo, aan te passen voor het hbo/wo.
- Podcast en kennisdeling:
  - **'Wat werkt tegen pesten?':** deze podcast gaat over onderzoek en oplossingen op het gebied van pesten.
- Praatplaten en campagnemateriaal:
  - Gebruik praatplaten zoals die in de campagne **'Moet Toch Kunnen'** om gesprekken over pesten te stimuleren.
- Workshops en trainingen:
  - Organiseer en bied trainingen aan die specifiek gericht zijn op vormen van pesten, inclusief cyberpesten.

AANPAKKEN DISCRIMINATIE

DEFINITIE EN VORMEN

Oneerlijke of onrechtvaardige behandeling van individuen of groepen op basis van kenmerken zoals ras, geslacht, leeftijd, religie, nationaliteit, seksuele oriëntatie, handicap of andere gronden. Discriminatie kan op verschillende manieren plaatsvinden:

- Direct: bv. een student die afgewezen wordt voor een stage vanwege religie.
- Indirect: bv. niet digitaal toegankelijk lesmateriaal dat studenten met een visuele beperking uitsluit.
- Micro-agressies: kleine, vaak onopgemerkte opmerkingen die kwetsend kunnen zijn. Bv.: 'wat spreek je goed Nederlands'

AANPAK EN BEWUSTWORDING

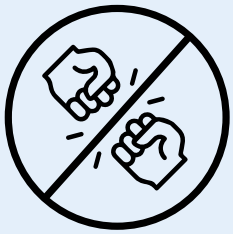
Workshops:

- **HIZZOU:** workshops over (stage)discriminatie met focus op jongeren, verbinding en handelingsbereidheid.
- Aanbod op onderwijsinstellingen: workshops over onbewuste vooroordelen, international classrooms, en meer.

Podcasts en handreikingen:

- Podcastserie **'Stagediscriminatie onder de loep':** Inzichten in stagediscriminatie binnen het hbo/wo.
- Handreikingen voor inclusie:
  - **'Aan de slag met stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking':** richtlijnen voor toegankelijke stages.
  - **'Genderdiversiteit in het hoger onderwijs':** tips voor onderwijsinstellingen om genderdiverse studenten te ondersteunen.
  - **'Krachtig omgaan met diversiteit in het hoger onderwijs':** handvatten voor docenten om diversiteit te benutten en inclusief onderwijs te bieden.

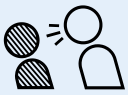
AANPAKKEN AGRESSIE, GEWELD EN INTIMIDATIE

DEFINITIE EN KENMERKEN

Agressie
Gedrag gekenmerkt door vijandigheid en de intentie om fysiek, verbaal, of psychologisch schade toe te brengen.

Geweld
Een extreme vorm van agressie met gebruik van fysieke kracht om letsel, pijn of schade te veroorzaken.

Intimidatie
Gedrag dat een ander bewust maakt van een ondergeschikte positie om macht of controle af te dwingen, vaak via bedreigingen of manipulatie.

AANPAK EN PREVENTIE

Het is essentieel om agressie, geweld en intimidatie in het hbo/wo tegen te gaan om een veilige en ondersteunende leeromgeving te creëren. Hoewel de beschikbaarheid van specifieke tools en bronnen gericht op dit onderwerp nog beperkt is, bieden sommige onderwijsinstellingen al trainingen aan op het gebied van omgaan met agressie en geweld, evenals active bystander trainingen.

Meer informatie?
Neem contact met ons op of kijk op onze website:
https://ecio.nl/publicaties/de-onderwijsinstelling-als-safe-space/.

ECIO
leren
zonder belemmering

ISO
INTERSTEDELIJK
STUDENTEN OVERLEG

STICHTING
TIME OUT

Expertisecentrum inclusief onderwijs
algemeen@ecio.nl | www.ecio.nl | 073-6800783
Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door: Studentenwelzijn Fonds.

2024